

Todoreszku Gyula román létére gyűjtötte a magyar könyvritkaságokat

GYULA TODORESZKU BEING ROMANIAN,
HE COLLECTED HUNGARIAN BOOK RARITIES

Románként látta meg a napvilágot, ennek ellenére az 1711 előtt megjelent magyar könyvritkaságokat, ősnymtatványokat gyűjtötte szenvedélyesen a világ minden szegletében. Ő az elfeledett földbirtokos, Todoreszku Gyula, akinek páratlan gyűjteményét a halála után a Nemzeti Múzeumnak ajándékozta az özvegye.

Todoreszku Gyula 1866 augusztusában született Pesten. Az édesapja 13 évesen került a magyar fővárosba, s kereskedőként nagy vagyont halmozott fel, a pénzből pedig bérházakat és földeket vásárolt. Három gyermeke született a családnak, ám csak Gyula érte meg a felnőttkort.

Tizenhárom éves korában kezdődött a könyvgyűjtő szenvedélye. Az addig csak régi bélyegeket vásárló fiú 1879-ben éppen Berlinben járt az édesapjával, amikor meglátott egy díszes bibliát a helyi antikvárium kirakatában. Megkérte az édesapját, hogy vegye meg neki, s ettől kezdve a régi könyvek bűvöletében élt, egészen a haláláig. Pesten érettségizett, itt is végezte el a jogi egyetemet, ám anyagi gondjai sosem akadtak az édesapja miatt, aki egy palotát is vásárolt a fiának a Népszínház utcában.

Johannes Thuróczy: Chronica Hungarorum
<https://corvina.hu/kepnezegeto/index.php?corvina=inc1143&lang=hu&img=10#10>
 Johannes Thuróczy: Chronica Hungarorum
<https://corvina.hu/kepnezegeto/index.php?corvina=inc1143&lang=hu&img=10#10>

He was born Romanian, but he passionately collected Hungarian book rarities and ancient prints published before 1711 in all corners of the world. He is the forgotten landowner Gyula Todoreszku, whose incomparable collection was donated to the National Museum by his widow after his death.

Gyula Todoreszku was born in August 1866 in Pest. His father came to the Hungarian capital at the age of 13 and amassed a large fortune as a merchant, using the money to buy tenement houses and land. The family had three children, but only Gyula lived to adulthood.

His passion for collecting books began at the age of thirteen. The boy, who had only bought old stamps until then, was visiting Berlin with his father in 1879 when he saw an ornate Bible in the window of a local antique shop. He asked his father to buy it for him, and from then on he was fascinated by old books until his death. He graduated in Pest, where he graduated from the University of Law, but he never had any financial problems because of his father, who bought his son a mansion on Népszínház utca.

At first, Gyula Todoreszku collected books in Hungarian and Romanian, but then he focused only on Hungarian books and Incunabula from before 1711. He took everything get one special old book. For example, he spent a long time hunting for Gábor Pesti's

Todoreszku Gyula és felesége, Horváth Aranka
<https://www.oszk.hu>
 Gyula Todoreszku and his wife Aranka Horváth
<https://www.oszk.hu>

Todoreszku Gyula kezdetben magyar és román nyelvű könyveket gyűjtött, aztán már csak 1711 előtti magyar könyvekre, ősnymtatványokra fókuszált. Mindent bevetett, hogy megszerezzen egy különleges régi könyvet. Sokáig vadászta például Pesti Gábor 1536-ban megjelent kötetét. Végül egy müncheni antikváriumban talált rá az egyik embere. Másnap vonatra ült, meg sem állt Münchenig, ahol két hétig alkudozott a könyvre, míg végül megvásárolhatta.

A régi könyveket Todoreszku saját maga tisztogatta, restaurálta,

a Népszínház utcában lakók egy idő után már tudták, azért ég a lámpa a szenvedélyes gyűjtő könyvtártermében, mert a köteteket javítja. A teremben ott díszelgett a falon Mátyás király portréja is, akit azért is

volume from 1536. One of his men finally found it in an antiquarian bookshop in Munich. The next day, he took a train, didn't stop until Munich, where he spent two weeks bargaining for the book before finally being able to buy it.

The old books were cleaned and restored by Todoreszku himself,

and after a while the residents in Népszínház utca knew that the light in the passionate collector's library room was on because he was repairing the volumes. In the room, there was also a portrait of King Matthias on the wall, whom he also admired because he had built an unparalleled library in Buda. That is why Todoreszku was proud to have had several codes in his possession over the decades. His collection was full of unique rarities. He travelled all over Hungary in search of treasures, and often abroad. In time, antiquarians and booksellers in major Western European cities automatically sought him out whenever they came across an old Hungarian-language book.

Then history intervened. The First World War made it less possible for the book collector to travel abroad, and during the Soviet Republic there was even talk of taking away his dazzling, treasured books. Eventually, they were confiscated, but Todoreszku succeeded in becoming the custodian of the books. He was so traumatised by the incident, so afraid that the curiosities he had collected all his life would elude him, that his nerves slowly gave out and he was losing his mind. He died on 27 November 1919, aged only 53. At that time there was no sign of the Soviet Republic seizing the books.

His wife, Aranka Horváth, who was much younger than he, (who was a reader to Todoreszku's mother) appreciated her husband's noble passion, so much so that after his death she did not sell the collection but donated it to the National Museum. Not incidentally, she contributed a considerable amount of money each year to the expansion of the Todoreszku-Horváth library, so much so that when she died many years later, she even left her jewellery to the National

nagyra tartott, mert páratlan könyvtárat hozott tető alá Budán. Todoreszku éppen ezért büszke volt arra is, hogy több kódex is a birtokába került az évtizedek alatt. A gyűjteményébe csupa páratlan ritkaság került. Bejárta Magyarországot a kincskeresés közben, s külföldre is gyakran utazott. A nagyobb nyugat-európai városok régiségkereskedői, könyvkereskedői idővel automatikusan őt keresték, ha egy régi, magyar nyelvű könyv akadt a kezükbe.

Aztán közbeszólt a történelem. Az I. világháború miatt már kevésbé utazhatott külföldre a könyvgyűjtő, a Tanácsköztársaság alatt pedig az is felmerült, hogy elviszik a káprázatos, kincset érő könyveit. Végül el is kobozták, ám Todoreszku elérte, hogy ő legyen a könyvek őrzője. Megviselte az eset, olyannyira tartott tőle, hogy az egész életében összegyűjtött különlegességek elkerülnek tőle, hogy az idegei szép lassan felmondják a szolgálatot és az elméje is elborult. 1919. november 27-én, csupán 53 éves korában hunyt el. Pedig ekkor már híre-hamva sem volt a könyveket lefoglaló Tanácsköztársaságnak.

A felesége, a nála jóval fiatalabb Horváth Aranka (aki amúgy Todoreszku édesanyjának a felolvasónője volt), becsülte a férje nemes szenvedélyét, olyannyira, hogy a halála után nem eladta a gyűjteményt, hanem felajánlotta a Nemzeti Múzeumnak. Nem mellékesen évente nem kevés pénzzel támogatta a Todoreszku-Horváth könyvtár bővítését, olyannyira, hogy mikor hosszú évekkel később elhunyt, a végrendeletében még az ékszereit is a Nemzeti Múzeumra hagyta. Tette mindezt talán azért is, mert a házasságukból nem született gyermekük, és bízott abban, hogy a múzeum megőrzi a férje páratlan gyűjteményét. Nem tévedett.

Todoreszku Gyulát mély részvét mellett temették el a Kerepesi úti temetőben, a mai Fiumei úti sírkertben. A szülei és a két, gyermekkorban elhunyt testvére mellé helyezték. A sírkövére pedig a következőt írták: „Tetteiben neve él s messzi korokra ragyog”. A halála után miniszteri tanácsosnak nevezték ki és a Nemzeti Múzeum könyvtárának tiszteletbeli igazgatója lett. Egy román földbirtokos, aki a régi magyar könyveket mentette a jövő számára. Mindenkinek ismernie kellene a nevét!

Museum in her will. She did this, perhaps, because they had no children from their marriage and she trusted the museum to preserve her husband's unique collection. She was not wrong.

Gyula Todoreszku was buried with deep condolences in the cemetery on Kerepesi út, now Fiumei út. He was buried next to his parents and two brothers who died in childhood. On his tombstone was inscribed: "In his deeds his name lives and shines for ages to come." After his death he was appointed Minister Counsellor and Honorary Director of the National Museum Library. A Romanian landowner who saved old Hungarian books for the future. Everyone should know his name!

Johannes Thuróczy: Chronica Hungarorum
<https://corvina.hu/kepnezegeto/index.php?corvina=inc1143&lang=hu&img=9#9>
 Johannes Thuróczy: Chronica Hungarorum
<https://corvina.hu/kepnezegeto/index.php?corvina=inc1143&lang=hu&img=9#9>

BEUGRUNK EGY KÁVÉRA?

ÚJ KÁVÉZÓ ÉS MÚZEUMI AJÁNDÉKBOLT VÁRJA A LÁTOGATÓKAT

SHALL WE STOP FOR A COFFEE?

BRAND NEW CAFÉ AND A RENEWED MUSEUM SHOP FOR VISITORS

Belépőjegyet sem kell váltania annak, aki szívesen meginná egy csésze jó kávé, elfogyasztana egy finom süteményt a Nemzeti Múzeum előcsarnokában. A közel két évszázados falak között most megnyíló modern kávézó nyugalmas sziget a nyüzsgő belvárosban, és bizonyára sokak törzshelye lesz. Szintén az előcsarnok ad helyet a teljesen megújult shopnak, ahol a múzeum emléktárgyai mellett a kiállításokhoz kapcsolódó kiadványok és a Nemzeti Múzeum gondozásában megjelent könyvek, reprezentatív albumok is megtalálhatók. Szeretettel várunk mindenkit a múzeumban, melynek már az előcsarnoka is élményeket tartogat!

There's no need to buy a ticket if you fancy a good cup of coffee and a delicious pastry in the lobby of the National Museum. The modern café, which is now opening between almost two centuries-old walls, is a peaceful island in the bustling city centre and is sure to become a regular haunt for many. Also in the lobby is the completely renovated shop, where, in addition to the museum's memorabilia, you will find publications related to the exhibitions and books and representative albums published under the care of the National Museum. We welcome you all to the museum, where the lobby is already an experience in itself!

KÖZÖS ÚTON A MAGYAR KULTÚRÁÉRT ON A COMMON PATH FOR HUNGARIAN CULTURE

Együttműködési szerződést kötött a Nemzeti Múzeum és a Pappas Auto Magyarország Kft. Az egy évre szóló megállapodás értelmében az autós cég több, különböző márkájú gépkocsit bocsát a Nemzeti Múzeum rendelkezésére.

„Országszerte számos telephelyünk, tagintézményünk van, régészeink sokat dolgoznak terepen. Nemcsak a személyszállítás jelent számunkra állandó feladatot, de nagyon sok eszközt, kiállítási tárgyat is kell szállítanunk egész éven át. A Pappas Auto nagyvonalú támogatása megkönnyíti munkánkat és még költség-hatékonyabbá teszi működésünket” – mondta L. Simon László, a Nemzeti Múzeum főigazgatója.

Pais József, a Pappas Auto ügyvezető igazgatója a vállalat hazai kötődéséről beszélt: „A társadalmi felelősségvállalás természetes számunkra, hiszen a magyar gazdaság jelentős szereplői vagyunk; több mint 600 dolgozónak adunk munkát. Megtisztelő, hogy a hazai kulturális élet egyik legfontosabb intézményének támogatói lehetünk.”

The Hungarian National Museum and Pappas Auto Hungary Ltd. have signed a cooperation agreement under which the vehicle company will provide the National Museum with different makes of vehicles for a one-year period.

“We have a number of sites and member institutions throughout the country, and our archaeologists are often working in the field. We not only have to transport people all year round, but also a lot of equipment and exhibits. Pappas Auto's generous support makes our work easier and our operations even more cost-effective,” - said the Director General of the National Museum, László L. Simon.

József Pais, Managing Director of Pappas Auto, spoke about the company's ties to the country: “Social responsibility is natural for us as we are a major player in the Hungarian economy; we employ more than 600 workers. We are honoured to be a supporter of one of the most important institutions of Hungarian cultural life.”

MAGYAR
NEMZETI
MÚZEUM

PAPPAS
KLASSZISOKKAL VEZET